

آموزش شطرنج به کودکان مرحله آمادگی

سیامک آزادواری

www.ketab.ir

سرشناسه: آزادواری، سیامک، ۱۳۴۸. ■ عنوان و نام پدیدآورنده: آموزش شطرنج به کودکان مرحله آمادگی / مؤلف سیامک آزادواری؛ ویراستار ابوالقاسم نجیب. ■ مشخصات نشر: تهران، منوچهری، ۱۳۸۶. مشخصات ظاهری: ۱۶۰ ص. : مصور.

ISBN 978-964-6382-41-1

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا ■ موضوع: شطرنج — راهنمای آموزشی. ■ شناسه افزوده: نجیب، ابوالقاسم، ویراستار ■ رده‌بندی کنگره: ۱۴۱۸ / GV۱۴۴۵ رده‌بندی دیویی:

۷۹۴/۱۰۷

شماره کتابشناسی ملی: ۱۰۶۰۰۳۱

انتشارات منوچهری

میدان بهارستان، خیابان جمهوری، پلاک ۱۰۷، تلفن: ۳۳۱۱۶۲۱۸

آموزش شطرنج به کودکان

مرحله آمادگی

مؤلف	سیامک آزادواری
ویراستار	ابوالقاسم نجیب
تصویرگر	گلچهره میرزایی
صفحه‌آرایی	شهرام فرجی
لیتوگرافی	سدف
چاپخانه	جمالی
صحافی	پیوند
چاپ اول	۱۳۸۶
شمارگان	۳۰۰۰ جلد

شماره استاندارد بین‌المللی کتاب (شابک) ۱ - ۴۱ - ۶۳۸۲ - ۹۶۴ - ۹۷۸

International Standard Book Number (ISBN) 978-964-6382-41-1

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است

فهرست

پیشگفتار ۷

بخش اول

فصل اول

حرکت مهره‌ها و بعضی مشخصات صفحه ۱۲

فصل دوم

۲-۱) مفهوم کیش و مات و راه‌های رفع کیش ۳۸

۲-۲) آشنایی با چند قانون و تمرین مات‌های یک حرکتی ۴۷

فصل سوم

۳-۱) ارزش نسبی مهره‌ها ۵۷

۳-۲) شناخت بیشتر از صفحه ۵۸

فصل چهارم

۴-۱) ترفیع پیاده ۶۰

۴-۲) ترفیع همراه با گرفتن مهره حریف ۶۱

فصل پنجم

۵-۱) روش و هدف قلعه رفتن ۶۳

۵-۲) شرایط قلعه رفتن ۶۶

۵-۳) نکاتی در مورد قلعه ۶۸

فصل ششم

۶-۱) حالت‌های تساوی ۷۰

۶-۲) تمرین‌های تکمیلی حرکت رخ و اسب ۷۲

۶-۳) تجسم مات (۱) ۷۵

فصل هفتم

۷-۱) دلیل ارزش مهره‌ها ۷۷

۷-۲) مقایسه قلعه کوچک و بزرگ ۷۹

۷-۳) تجسم مات (۲) ۷۹

فصل هشتم

۸۱ (۸-۱) گرفتن پیاده در حال عبور

۸۳ (۸-۲) قانون دست به مهره

فصل نهم

۸۶ (۹-۱) «بایدها» در شروع بازی

۹۳ (۹-۲) مات با وزیر و رخ در مقابل شاه تنها

فصل دهم

۹۵ (۱۰-۱) «نبایدها» در شروع بازی (۱)

۹۸ (۱۰-۲) مات با دو رخ در مقابل شاه تنها

فصل یازدهم

۱۰۱ (۱۱-۱) «نبایدها» در شروع بازی (۲)

۱۰۳ (۱۱-۲) مات با وزیر و شاه در مقابل شاه تنها

فصل دوازدهم

۱۰۸ (۱۲-۱) مات با رخ و شاه در مقابل شاه تنها

۱۱۴ (۱۲-۲) قلعه مصنوعی

بخش دوم

۱۱۸ تمرین‌های مات در یک حرکت

بخش سوم

۱۴۴ نحوه حل کردن مات‌های دو حرکتی

۱۴۵ تمرین‌های مات در دو حرکت

پیشگفتار

پس از مطالعه روش‌های تدریس در کشورهای صاحب‌نام شطرنج و چندین کتاب و نرم‌افزار آموزشی، مطالبی را از سطح آمادگی تا پیشرفته انتخاب و آنها را در کلاس‌های خود تدریس می‌کردم. چند سال تدریس به کودکان تغییرات و اصلاحاتی را در این مطالب ایجاد کرده است. کتاب حاضر حاصل تجربیاتم در دوره اول آموزش شطرنج یا دوره آمادگی است که شامل فصل‌های آموزشی و تمرین در منزل به صورت زیر می‌باشد:

بخش اول مطالب آموزشی است که در ۱۲ فصل تنظیم و سعی شده تا حد امکان ساده، روان و به صورت الفبایی بیان شود تا برای کودکان قابل فهم باشد. برای جذاب کردن مطالب، اشعاری به بعضی از فصل‌ها اضافه شده که برای کودکان خیلی جالب است.

بخش دوم مسائل مات در یک حرکت می‌باشد و نوآموز بعد از یادگیری مفهوم کیش و مات (فصل دوم) باید هر روز چند مسئله از این بخش را حل کند.

بخش سوم مسائل مات در دو حرکت می‌باشد و نوآموز باید زمانی این مسائل را حل کند که بخش اول و دوم کتاب را تمام و حداقل ۱۵۰ دست بازی کرده باشد. در این بخش نوآموز ضمن حل کردن مات‌های دو حرکتی، نحوه همکاری مهره‌ها با یکدیگر و چندین الگوی ماتی را هم می‌آموزد.

روش‌های استفاده از این کتاب

۱. در آموزشگاه شطرنج: پیشنهاد می‌شود طی سه ماه (هفته‌ای دو جلسه و هر جلسه ۷۵ دقیقه) تدریس شود. در هر جلسه ۱۰ تا ۱۵ دقیقه حل مسائل و مرور مطالب گذشته، ۲۰ تا ۳۰ دقیقه آموزش مطالب جدید و مدت باقیمانده به بازی بچه‌ها با یکدیگر اختصاص یابد. با توجه به سن و درک نوآموزان، تشخیص اینکه یک فصل طی چند جلسه تدریس شود به عهده مدرس می‌باشد. همچنین تعداد جلسات می‌تواند از ۲۴ جلسه بیشتر یا کمتر شود.

۲. در مقطع پیش دبستانی: پیشنهاد می‌شود طی یک سال تحصیلی (هر هفته دو جلسه و هر جلسه ۴۵ دقیقه) تدریس شود. در هر جلسه ۵ تا ۱۰ دقیقه حل مسائل و مرور مطالب گذشته، ۱۵ تا ۲۰ دقیقه آموزش مطالب جدید و مدت باقیمانده به بازی بچه‌ها با یکدیگر اختصاص یابد.

۳. در منزل: در صورتی که در منزل و به تنهایی به فرزند خود آموزش می‌دهید به صورتی تدریس شود که هر روز چند مسئله را حل کند و زمانی که بخش اول کتاب تمام می‌شود مسئله‌های بخش دوم نیز حل شده و حداقل ۱۵۰ دست بازی کرده باشد.

برای استفاده از کتاب باید ابتدا نام خانه‌ها و طرز ثبت حرکات در کتاب را فرا بگیرید و سپس مطابق فصل‌های کتاب به فرزند خود آموزش دهید.

تصویر مهره ها

شاه	وزیر	رخ	فیل	اسب	پیاده
					

علامت‌های دیگری که در هنگام ثبت استفاده می‌شود:

کیش : +

کیش و مات : #

گرفتن : X

قلعه کوچک : O-O

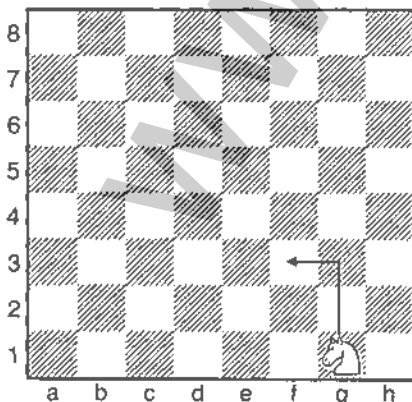
قلعه بزرگ : O-O-O

مساوی : =

الف) طرز ثبت حرکت سوارها

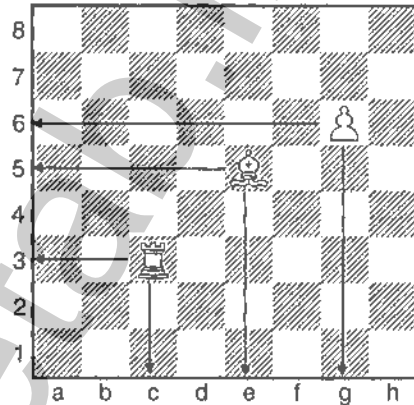
(شاه، وزیر، رخ، فیل، اسب)

برای ثبت حرکت سوار، تصویر آن سوار همراه با نام خانه‌ای که به آنجا رفته ثبت می‌شود. در شکل ۳ اسب از خانه g1 به f3 می‌رود. ابتدا شکل سوار و سپس نام خانه‌ای که به آنجا رفته ثبت می‌شود: f3. ۱.۲

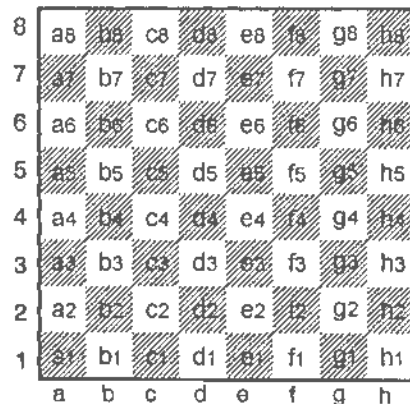
(۳)

برای تعیین نام خانه‌های صفحه از حروف و اعدادی که در حاشیه صفحه قرار دارند استفاده می‌کنیم. محل تلاقی یک حرف و یک عدد (یک ستون و یک عرض) نام یک خانه را مشخص می‌کند.

(۱)

در شکل ۱ رخ در خانه e3، فیل در خانه e5 و پیاده در خانه g6 قرار دارد.

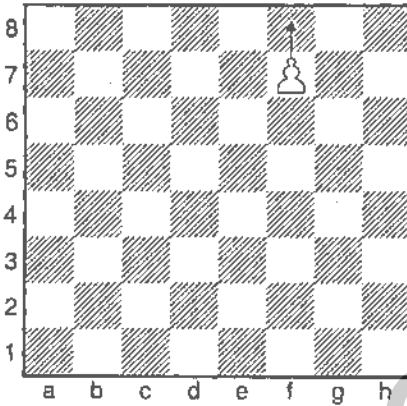

(۲)

در شکل ۲، نام هر یک از خانه‌ها نوشته شده است.

در شکل ۵ پیاده سفید به خانه e4 می‌رود:

وقتی پیاده‌ای به آخرین ردیف می‌رسد ابتدا نام آن خانه، سپس علامت مساوی و بعد تصویر مهره جدید ثبت می‌شود.

(۶)

در شکل ۶ پیاده سفید به خانه f8 می‌رود و تبدیل به وزیر می‌شود. ابتدا نام خانه‌ای که پیاده به آنجا رفته، سپس علامت مساوی و بعد شکل مهره جدید ثبت می‌شود:

1.f8=♚

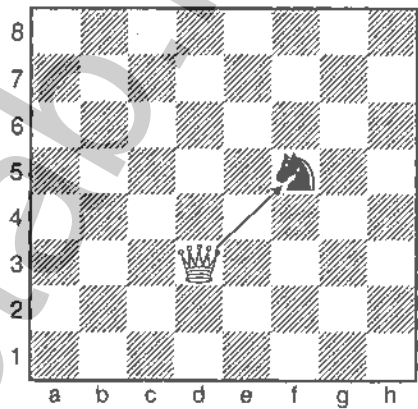
ت. طرز ثبت گرفتن با پیاده برای ثبت گرفتن با پیاده، ابتدا نام ستونی که پیاده در آن قرار گرفته، سپس علامت ضربدر و بعد نام خانه‌ای که مهره گرفته شده در آن قرار دارد ثبت می‌شود.

در شکل ۷ پیاده سفید اسب سياه را می‌گیرد. ابتدا ستونی که پیاده در آن قرار دارد، سپس علامت ضربدر و بعد نام خانه‌ای که مهره گرفته شده در آن قرار داشته ثبت می‌شود:

1.fxe5

ب) طرز ثبت گرفتن با سوارها (شاه، وزیر، رخ، فیل، اسب)

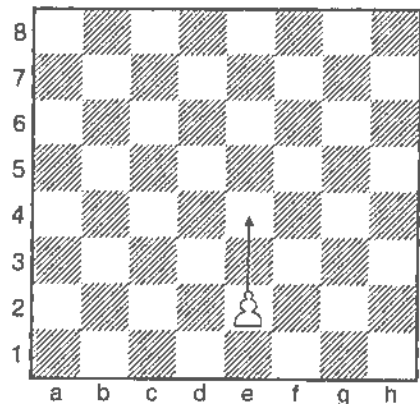
وقتی سوار یک مهره حریف را می‌گیرد ابتدا شکل آن سوار، سپس علامت ضربدر و بعد نام خانه‌ای که مهره گرفته شده در آن قرار داشته ثبت می‌شود.

(۴)

در شکل ۴ وزیر سفید اسب سياه را که در خانه f5 قرار دارد می‌گیرد: 1.♚xf5

پ) طرز ثبت حرکت پیاده برای ثبت حرکت پیاده فقط نام خانه‌ای که پیاده به آنجا رفته ثبت می‌شود.

(۵)

اختیار اینجانب قرار دادند و همچنین ویراستاری کتاب را پذیرفتند و مواردی را جهت افزایش کیفیت کتاب تذکر دادند تشکر می‌نمایم.

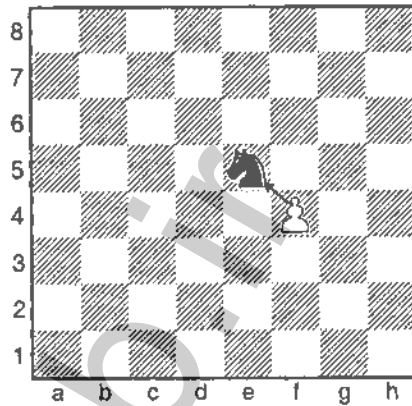
همچنین از آقایان: استاد بزرگ امیر باقری، هاملت تومانیان، محمد نعمتی، محمد تقی ابراهیم‌زاده، رضا مهدی‌پور، حسین میرزایی و فرهاد یاسینی تشکر می‌نمایم.

در پایان از اساتید و پیشکسوتان شطرنج و خوانندگان گرامی تقاضا می‌نمایم نظرات و پیشنهادات خود را به اینجانب اعلام نمایند تا در چاپ‌های بعد مد نظر قرار گیرد.

سیامک آزادواری

آبان ۱۳۸۶

S.azadvari@gmail.com

(۷)

سیاسگزاری

از دوست گرامی، استاد ابوالقاسم نجیب داوور بین‌المللی و مربی درجه یک کشور که تجربه گرانقدری در زمینه تدریس به کودکان دارند به‌خاطر اشعاری که در